

Nr 239.

Av herr **Norman**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa av krisläget föranledda lönespörsmål.

Kungl. Maj:t begär i proposition nr 294 riksdagens bemyndigande att meddela bestämmelser angående bland annat förbud mot att tid under vilken tjänsteman är inkallad till militärtjänstgöring räknas såsom semester- eller ferietid.

I fråga om semesterberättigade tjänstemän förutsättes därvid, att dessa i allmänhet ej skola gå förlustiga sin semesterrätt utan endast få densamma uppskjuten. Annorlunda gestaltar sig spörsmålet för den statsanställda lärarpersonalen, som åtnjuter *ferier* å tider, som i vederbörande stadgar föreskrivas. Jämställda med denna personalgrupp i detta avseende äro de kommunanställda lärargrupperna. Samtliga dessa lärargrupper skulle om Kungl. Maj:ts förslag bifalles i den mån de under ferier fullgöra militärtjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap eller partiell mobilisering i stor utsträckning bli ogynnsammare ställda i ekonomiskt avseende än om de ej ha blivit ålagda denna tjänstgöring. De få drastiskt uttryckt betala för förmånen att ställa sina personer till fosterlandets förfogande. Följande exempel belyser detta påstående. Folkskollärarna åtnjuta full lön under sommarferierna och disponera då sin tid utan några som helst inskränkningar från skolmyndigheternas sida. Bli en folkskollärare under denna tid inkallad till militärtjänstgöring av här nämnd art får han enligt Kungl. Maj:ts förslag vidkännas B-avdrag å lönen. Han förlorar rätten att disponera ferietiden efter eget gottfinnande, vilket han också gärna underkastar sig, då fosterlandet kräver hans insats, men därtill också rätten att uppbära full avlöning. Hans icke inkallade manliga kamrat och hans kvinnliga kamrater få under samma tid uppbära full lön och därtill fritt disponera sin från skolarbetet lediga tid. Bestämmelser med så orimliga konsekvenser kunna dessa personalgrupper ej finna vara förenliga med rätt och billighet hur angelägna de än äro att fullgöra sin fosterländska plikt och bära sin andel av de offer, som fosterlandet nu kräver av oss alla.

Kungl. Maj:ts förslag i denna del är grundat på en framställning från statens krisrevision, som närmast synes ha haft i åtanke den särskilt gynnsamma ställning, som med tillämpning av nu gällande bestämmelser skulle tillkomma reserv- och landstormsofficerare från dessa lärarkårer, som inkallas till militärtjänstgöring under ferier.

Önskar riksdagen tillrättalägga detta spörsmål bör det enligt min mening ej ske på ett sådant sätt, att de stora grupper av lärare, som fullgöra sin militärtjänstgöring som värnpliktiga, samtidigt missgynnas så påtagligt, som skulle ske vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Med stöd av ovanstående och under hänvisning till närslutna bilaga hemställes,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 294, evad den avser förbud mot att tid, under vilken stats- och kommunanställd lärare är inkallad till militär tjänstgöring, räknas såsom ferietid.

Stockholm den 7 juni 1940.

David Norman.

Bilaga.

Avskrift.

LÄROVERKSLÄRARNAS RIKSFÖRBUND
STYRELSEN

Ordf. Rektor S. E. Norrbom, Tysta gatan 18,
Stockholm, Tel. 61 35 30.

Skattm. Adjunkt N. J. Sundberg, Tjädervägen 11,
Ålsten, Tel. 25 41 96. Postgiro 55 413.

Sekr. Adjunkt S. E. Wetterwik, Kungsholmstorg 6,
Stockholm K. Tel. 50 33 34.

Till statsutskottets tredje avdelning.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 294 tillåter sig läroverkslärarnas riksförbund att värdsamt göra följande påminnelser. Propositionen bygger delvis på av krisrevisionen gjorda uttalanden och förslag. Krisrevisionens uttalanden hava i sin tur lagts till grund för en inom finansdepartementet utarbetad promemoria, vari det bland annat föreslås, att »riksdagens medgivande torde böra inhämtas till att bestämmelser meddelas av innebörd, att semester icke må beviljas tjänsteman för tid, varunder han är inkallad till militärtjänstgöring, samt att tid, varunder ferieberättigad tjänsteman under ferier är inkallad till militärtjänstgöring, icke skall betraktas såsom ferietid utan såsom tid, varunder tjänstledighet för den militära tjänstgöringen åtnjutes, varav följer, att tjänstemannen blir skyldig att vidkännas mot tjänstledigheten svarande avdrag å lön». Det är mot detta förslag, till vilket departementschefen anslutit sig, som riksförbundet önskar göra några invändningar i vad det avser ferieberättigad tjänsteman, i detta fall alltså läroverkslärare.

Krisrevisionen och promemorian hava icke gjort någon åtskillnad mellan semester och ferier. En sådan åtskillnad synes dock ovillkorligen böra göras. Om, såsom det föreslås, en semesterberättigad tjänsteman icke skall få räkna den tid, varunder han fullgör militärtjänstgöring, såsom semester och följaktligen under denna tid icke får uppbära oavkortad lön, så innebär den-

na ordning möjligen för honom vissa olägenheter i jämförelse med nuvarande förhållanden. Däröfver saknar riksförbundet anledning att uttala sig. Vad riksförbundet däremot är angeläget att framhålla är den viktiga omständigheten, att tjänstemannen likafullt är berättigad att komma i åtnjutande av semester *efter* den militära tjänstgöringens åtnjutande. Härvid är att märka, att de nuvarande semesterbestämmelserna, som medgiva tjänstemannen rätt att uttaga sin semester icke blott under det löpande kalenderåret utan även under första kvartalet av följande år, enligt den inom departementet utarbetade promemorian skola ändras och uppmjukas därefter, att en under året icke utnyttjad semester skall kunna uttagas även senare än under det följande årets första kvartal. Det nya förslaget synes alltså innebära en icke oväsentlig förbättring för den semesterberättigade tjänstemannen. Denne löper visserligen risken att få sin semester uppskjuten eller möjligen förlagd till annan årstid än den gängse semestertiden, men beskuren eller helt indragen blir hans semester icke.

Helt olika ställer sig förhållandet för lärarna, som icke åtnjuta semester utan ferier. Ferierna äro och måste vara förlagda till de tider, då ingen undervisning förekommer. Lärarnas ledighet är följaktligen instängd mellan feriernas gränser. Om en lärares ferietid beskäres genom militärtjänstgöring, kan den sålunda förlorade fritiden icke kompenseras genom ledighet under någon annan tid av året eller under följande år. Varje förlorad feriedag är en nettoförlust, som icke kan ersättas.

Här torde böra inskjutas den anmärkningen, att lärarna på intet sätt vilja undandraga sig de olägenheter, som måste följa av det nuvarande läget, utan beredvilligt offra även sin ferietid, då landets väl så fordrar. Men härifrån är steget långt till den drastiska åtgärd, som förordas och vars verkliga innebörd — på grund av den generaliserande jämförelsen med semesterberättigade tjänstemän — kanske icke till fullo insetts av förslagens upphovsmän. Förslaget innebär ingenting mindre än att lärarna *dels* skulle gå miste om, i gynnsammaste fall en del, i värsta fall hela sin ferieleddighet, för vilken de aldrig kunde få någon ersättning, *dels* skulle få vidkännas avdrag på sin lön under den sålunda förlorade ferietiden. Även om man gör de största medgifvanden för de krav, som vårt lands svåra läge f. n. måste ställa på alla medborgare, så kan det icke förnekas, att den mot lärarna tillämnade åtgärden är hårdare än mot någon annan tjänstemannagrupp. Åtgärden skulle givetvis i främsta rummet framkalla en icke ringa bitterhet hos de inkallade lärarna själva, som skulle få bära den dubbla bördan av mistad, dem författningssenligt tillkommande ledighet och inkomstminskning under ferietiden, men den skulle även bland deras kolleger, som av olika anledningar äro fria från militärtjänst, väcka förstämning och olust.

Läroverkslärarnas riksförbund får vördsamt hemställa, att utskottet måtte vid propositionens behandling taga all möjlig hänsyn till här anförda synpunkter samt icke tillstyrka bifall till propositionen i här berörda avseende.

Stockholm den 6 juni 1940.

SVEN NORRBOM,

Ordförande i Läroverkslärarnas Riksförbund.